Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 222. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЛИСТОПАДА 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 23, 1982 No. 222. VOL. LXXXIX.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ ВІДЗНАЧИЛА 6-ТУ РІЧНИЦЮ УГГ

Філядельфія, Па. (Я.Т.). — У неділю, 14-го листопада, місцева громада відзначила шосту річницю заснування Української Гельсінкської Групи у Києві святочною Академією, яка відбулася в авдиторії парохіяльної школи при українській католицькій катедрі.

Програму Академії виповнили: коротке слово голови Комітету Української Громади Метрополітальної Філядельфії д-ра Петра Стерча, коротке слово голови філядельфійського Комітету Оборони Національних і Людських Прав Уляни Мазуркевич, яка теж вела програму Академії, відчитання Вірою Андрейчик проклямації президента Роналда Реґена, доповідь Надії Світличної про Українську Гельсінкську Групу, доповідь Ігоря Ольшанівського, координатора нюаркської організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні про працю того комітету, знаменитий виступ Евеліни Белюць і Миколи Фабрики, при акомпаньяменті Ірини Фабрики та відчитання д-р Наталією Пазуняк резолюцій, що їх вислано президентові Реґенові.

Філядельфійці, які є зовсім оправдано горді із подиву гідної праці й успіхів свого Комітету Оборони Національних і Людських Прав України, довідалися із цікавої доповіді І. Ольшанівського, що у недалекому Нюарку існує і працює теж дуже активний комітет, який розвиває дуже корисну працю серед конґресменів та сенаторів в обороні переслідуваних в Україні.

Е. Белюць відспівала „Дві сестри", „Сизокрилий птах", По садочку ходжу" (українська поліська народна пісня, співачка уродженка Полісся присвятила цю пісню Караванським) та „Іванку, Іванку" (закарпатська народна пісня, що її Белюць заспівала для Надії Світличної).

Приємною несподіванкою був теж виступ Миколи Фабрики, який відспівав „Повій вітре на Вкраїну" та могутній твір Лисенка, до слів Тараса Шевченка, „Ой, Дніпре, мій Дніпре".

Белюць і Фабрика відспівали ще дует „Ми підем, де трави похилі".

Перед і після Академії присутні підписували листи до президента Реґена з подякою за проклямацію, якою Президент проголосив день 9-го листопада — Днем Української Гельсінкської Групи.

Перед Академією була відправлена у катедральному храмі Служба Божа в намірення членів УГГ.

Надія Світлична промовляла про УГГ у Кергонксоні

Кергонксон, Н. Й. (Л. В-а). — Йдучи за закликом Президента ЗСА Роналда Реґена, який спеціяльною проклямацією визначив день 9-го листопада цього року Днем Української Гельсінкської Групи — якраз у шосту річницю її заснування, — тут, у залі української католицької церкви св. Тройці, в неділю, 7-го листопада після Богослужень в обох українських церквах на інтенцію ув'язнених і переслідуваних совєтською владою українців — основників і членів УГГ, відбулася зустріч громадян Кергонксону і околиці з визначною українською громадською діячкою і членом Закордонного Представництва УГГ Надією Світличною, з ініціятиви і старанням Об'єднання Українців Кергонксону і околиці.

Гостя з Ірвінґтону, Н.Дж. — правозахисниця, сестра відомого українського літератора-дисидента Івана Світличного, яка стояла і в Україні коло самого центру руху опору шестидесятників і семидесятників, і була сама в свій час ув'язнена (в 1972 році) і каралася по концентраційних таборах чотири роки, в році 1976-му стала свідком постання Української Гельсінкської Групи на чолі з поетом-есеїстом Миколою Руденком. Якраз вона була якнайкраще кваліфікована, щоб розповісти понад сотні зібраних тут українців і українок про УГГрупу, мету її постання, неоціненну і жертвенну працю її членів-основників для захисту людських і національних прав в Україні. За цю працю майже всі вони платять тепер своєю свободою, своїм здоров'ям, навіть своїм життям.

В АЛБАНІЇ ПРОХОДИТЬ ЧИСТКА

Вашінґтон. — В Албанії проходить нова ґрунтовна чистка. Спеціялісти американського уряду повідомили під кінець минулого тижня, що Енвер Годжа, шеф Албанської комуністичної партії, проводить нову велику чистку керівних рядів своєї партії. Чистка має намір позбутися всіх, хто навіть у яийсь віддалений спосіб був зв'язаний з колишнім другом Годжі і прем'єр-міністром Албанії Мехмедом Шеху, якого вбили чи він сам покінчив з собою, в ґрудні минулого року.

У своїй промові минулого тижня Годжа перший раз прилюдно пояснив смерть свого колишнього співробітника і бойового друга з часів Другої світової війни та спільної партизанської боротьби. Годжа назвав його чужоземним аґентом, який маскувався все життя.

Американські аналітики вказують на те, що цілий ряд албанських міністрів у кабінеті Шеху зникли, включно з міністром оборони 63-літнім Кадрі Гасбію, який щойно в квітні був назначений на цей пост. Інша жертва чистки — це міністер закордонних справ 60-літній Несті Насе, який арештований і скоро стане перед судом. „Ми вважаємо, що проходить велика чистка людей, які були зв'язані з Шеху", — заявив урядовий спеціяліст, додаючи, що є багато доказів зростаючого напруження між прихильниками Мехмед Шеху і послідовниками Енвера Годжа.

Чистка зачепила також членів родини Шеху. Після його смерти вони почали щезати, включно з дружиною Фікрете, яка була директоркою вищої партійної школи в Тірані. Один із спеціялістів уточнив, що смерть Шеху означала найвищу точку „завзятої боротьби за те, хто має бути на вершині" албанського керівництва, а також за те, якою має бути дальша політика ізольованої Годжею від світу Албанії.

В КИТАЇ „ВИЧИСТИЛИ" ДВОХ МІНІСТРІВ

Пекін, КНР. — Офіційне китайське аґенство Сінгуа повідомило, що в китайському уряді відбулися значні зміни. Міністер закордонних справ Гуанґ Гуа усунений зі свого посту і замінений 60-літнім Ву Гсіягієном, колишнім заступником міністра закордонних справ; звільнений також міністер оборони Кенґ Піяо і замінений 72-літнім Чанґом Айпінґом, колишнім заступником прем'єра державної ради і заступником голови військової комісії комуністичної партії.

Звільнення Гуанґа наступило зараз після його приїзду з Москви з похорону Леоніда Брежнєва і переговорів з новими лідерами Кремля. Це відразу викликало питання, чи звільнення не було пов'язане з антисовєтськими настроями урядової ієрархії. І, як багато інших запитань про переміни в китайському керівництві, на це питання відповіді покищо немає.

В ДІТРОЙТІ ВСТАНОВЛЕНО ПЕРШУ ЕТНІЧНУ РАДІОСТАНЦІЮ

Дітройт, Миш. (В.П.). — В другій половині липня ц.р. радіостанція WMZK в Дітройті перейшла під заряд нового власника і з того часу припинилися всі етнічні радіомовлення на ній. Національні громади відчули сильний брак зв'язку та інформації. Такий стан заставив провідних діячів етнічних груп шукати розв'язки цього преважливого питання.

Енерґійна акція міжнаціонального комітету, до якого входить 18 етнічних груп дуже швидко принесла надії на поправу стану та тривалу розв'язку складного питання. Вирішено набути на власність Асоціяції керівників етнічних радіомовлень радіостанцію WPON 1460 AM

До Асоціяції належить 30 керівників етнічних радіомовлень. Від української громади входять у цей склад о. Бернард Панчук, ігумен ЧСВВ, і інж. Василь Колодчин.

Радіостанція WPON розташована в містечку Понтіяк на північних периферіях Дітройту. Обсяг пересилання охоплює майже цілу українську дромаду Метрополії Дітройту. Нові власники роблять заходи, щоб Федеральна комісія інформації збільшила силу потужности та дозволила поширити обсяг пересилання.

Нові українські радіомовлення почнуться в суботу, 4-го грудня ц.р. о год. 8-ій рано. Українське громадське радіомовлення буде під керівництвом інж. В. Колодчина. О год. 2-ій по полудні того самого дня почнеться українська католицька радіогодина оо. Василіян, під керівництвом о.Панчука. Радіомовлення передаватимуться з того часу кожної суботи.

Українській громаді керівники радіомовлень відомі. Інж. В. Колодчин почав радіомовлення у 1950-их роках, будучи ще студентом, співпрацював з покійним уже ред. Зеноном Тарнавським. Він майже 10 років був постійним співробітником радіомовлення „Душа України" та керівником радіогодини кожного дня. Насркрізь добре опрацьовані, змістовні коментарі, дбайливо підбирані мельодії пісні чи музики, а при тому чиста українська мова свідчили про фаховість керівника.

Отець Б. Панчук відомий широкій українській громаді більш двох десятків років. Його коментарі в радіо мали звичайно глибоке релігійне підложжя, і, в залежності від теми, дозу українського патріотизму. В більшості англомовних передач він кристалізував у молоді християнсько-національний світогляд.

ЄПИСКОПАТ ЗСА ВІДКЛАВ РІШЕННЯ ЩОДО ЗБРОЄННЯ

Вашінґтон. — Друга редакція документу -декларації про ставлення американських католицьких владик до уживання Америкою нуклеарної зброї у евентуальній третій світовій війні, чи в менших збройних конфліктах, також не задовольнила всіх 285 єпископів, зібраних у Вашінґтоні минулого тижня на річній крайовій конференції.

Більшість владик висловилися досі проти вживання нуклеарної зброї взагалі, бо так диктує моральний і етичний підхід до загрози від атомової зброї для всього людства. Але знову ж серед католицьких владик є багато таких, які погоджуються зі становищем Адміністрації Роналда Реґена, що тільки добре озброєна Америка нуклеарною зброєю є єдиним ефективним засобом відстрашування СССР від аґресивних дій.

Тим часом владики погодилися на тому, щоб далі працювати над остаточним текстом документу проти нуклеарної зброї, що буде ухвалений через півроку, в травні 1983 року. За цей час католицькі владики не тільки нараджуватимуться поміж собою, але теж відбудуть розмови з представниками Американського Уряду у Білому Домі та з членами Конґресу, звідки вже пролунали голоси незадоволення цим „пацифізмом" католицької ієрархії в ЗСА.

Підтверджують інфільтрацію руху пацифістів

Лондон. — Генеральний секретар НАТО Джозеф Люнс заявив у четвер, 18-го листопада, що західні розвідки підтверджують повідомлення, що Совєтський Союз помагає рухові на Заході, який проводить боротьбу проти ядерного зброєння.

Дж. Люнс, найвищий цивільний представник НАТО сказав, що „нові повідомлення розвідчих служб" показали, що західня кампанія проти ядерних зброєнь сильно підтримується Совєтським Союзом, включаючи фінансову допомогу".

Але два американські законодавці, конґресмен Филип Л. Бертон, демократ з Каліфорнії, та сенатор Клерборн Пелл, демократ з Ровд Айленду, висловили свою незгоду з заявою Люнса. Вони сказалик, що демонстрації були стихійним виявом незадовелення ядерним зброєнням.

Єгипет хоче приспішити мирний процес

Єрусалим, Ізраїль. — Президент Єгипту Госні Мубарак заявив у середу, 17-го листопада, що він готовий прийняти в Каїрі Ясіра Арафата, лідера Палестинської Визвольної Організації, на переговори в питаннях Близького Сходу і підкреслив необхідність поширити і приспішити мирний процес.

Президент Мубарак сказав шестиособовій делеґації конґресменів ЗСА, що Єгипет далі вважає своїм обов'язком продовжувати мирний процес з Ізраїлем у дусі Кемп Дейвиду, але одночасно бажає поширити мирні зусилля, включаючи до цього процесу Я.Арафата.

Ізраїль гостро виступив проти спроб Єгипту допомогти ПВО після її вигнання з Бейруту, але єгипетські урядові кола відкинули ці ізраїльські заперечення. Міністер закордонних справ Єгипту Бутрос Ґалі, сказав, що єгипетсько-ізраїльські відносини „не мають реальної вартости", якщо вони не пов'язані з ширшим розв'язанням проблем Близького Сходу.

Вміжчасі в Ливані ізраїльські війська патрулювали неспокійні гори Шуф на схід від Бейруту, щоб дотримати триваюче вже два дні припинення вогню. Дипломати надаремно намагалися дістати дату підготовчих переговорів про виведення ізраїльських військ з Ливану. Снайперський вогонь було чути весь час в горах Шуф, не зважаючи на ізраїльські намагання припинити перестрілку між мусулманами і християнською міліцією, в якій загинуло багато осіб з обидвох сторін.

Керівник підтримуваних Ізраїлем сил християнської міліції заперечив, що його війська брали участь у вбивстві палестинців. Майор Гаддад сказав комісії, яка вже п'ятий тиждень веде розслідування убивства палестинців у Бейруті 16-го — 18-го вересня, що обвинувачення міліції в убивстві — це „витвір уяви".

ПАПА ТАВРУЄ МАФІЮ

Палермо, Сицилія. — Закінчуючи свої дводенні відвідини цього італійського острова, Папа Іван Павло II звернувся в неділю, 21-го листопада, до мешканців із закликом побудувати суспільство без насильства, терору і війни, без безробіття і наркоманії. Звертаючись до багатьох тисяч молоді на центральній площі міста Політеама, Папа говорив про „нове суспільство", в якому будуть ізольовані та знищені впливи мафії.

Одначе багато людей були здивовані, чому Папа, який виголосив 13 промов і звернень на цьому острові перед великими масами віруючих сицилійців з різних районів острова, ні разу прямо і ясно не засудив мафію як організацію, яка тероризує більшість населення. Офіційні особи Сицилії заявили, що від початку року, мафія вчинила 124 вбивства, відповідальна за безслідне зникнення і правдоподібну смерть 130 осіб.

Кардинал Сальваторе Паппалярдо, під керівництвом якого єпископська конференція в Сицилії минулого місяця екскомунікувала членів мафії, попередив пресу ще перед приїздом Папи не підкреслювати особливо злочинів та різко виступав проти того, що він назвав „очорненням образу острова".

В офіційному тексті промови перед молоддю Папа також, не згадуючи мафії, заявив, що він схвалює рішення єпископів. Він сказав що рішення було оправдане з уваги на злочини, які „пролляли стільки крови і спричинили стільки смертей на ваших вулицях". Папа пропустив це місце в тексті, але речник Ватикану Ромео Панчіолі, сказав, що в офіційному тексті воно було.

На Службі Божій в неділю, 21-го листопада, на стадіоні під Горою пілігрімів, на якій було понад 200,000 людей, народ гучними оплесками привітав кардинала Паппалярдо, коли він, після багатьох похвал мешканців Сицилії заявив, що „ненависть, кровна помста, викрадання людей і людиновбивство" обмежувалися до „деяких індивідуальностей або злочинних груп" і „затемнювали справжнє обличчя Сицилії".

Коль зустрічався з Папою

Рим, Італія. — Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль і Папа Іван Павло II зустрілися минулого тижня у Ватикані та обговорювали проблеми Польщі, права людини та інші питання.

Говорячи про 45-хвилинну розмову, офіційний речник Коля сказав, що канцлер коротко представив Папі зміст розмов, які він мав з президентом Роналдом Реґеном у Вашінґтоні. Канцлер і Папа розмовляли також про переговори щодо обмеження зброєнь, які відбуваються в Женеві.

„Це була прекрасна розмова, і я мав сильне враження від неї", — сказав потім Коль кореспондентам.

Канцлер Коль зустрівся також з президентом Італії Сандро Пертіні, а відтак зустрічався з відходячим прем'єр-міністром Джіованні Спадоліні та міністром закордонних справ Еміліо Кольомбо.

ВІДБУВСЯ ВДАЛИЙ БЕНЕФІС НА КОРИСТЬ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Ню Йорк, Н.Й. (О.К.). — Вечір музики, пісні, танку і слова на користь Українського Музею, що відбувся тут в неділю, 14-го листопада, в приміщенні студентського центру в авдиторії ім. Айснера і Лоба, був, безумовно, великим черговим успіхом запопадливих організаторів. Велика заля була виповнена вщерть, як також не можна було прямо протиснутися на елеґантному прийнятті, яке відбулося негайно після концерту у тому самому будинку. На концерт прибуло понад 600 осіб.

Концерт складався із численних точок, які виконали першорядні сили з українського мистецького світу. Програма проходила справно і не втомила завдяки конферансьє Лярисі Кукрицькій, яка представляла кожного із виконавців в двох мовах і вміло в'язала усі точки. Вона також мала невдячну ролю повідомляти про зміни в програмі, з яких найбільшою була неприсутність захворілого несподівано Павла Плішки, що мав закінчувати виступ артистів.

Концерт розпочало тріо: Галина Стрілець, скрипка, Нестор Цибрівський, віольончель і Тома Гриньків, фортепіян, що виконало музику Василя Барвінського. Тріо відоме зі своїх попередніх спільних виступів, позначується своєю музичною зіґраністю та знаменитим виконанням. Ед Іванко, тенор, який має за собою широку співочу кар'єру у опері, хорах, телевізії та сольових виступах, а останньо „заанґажований до нюйоркської Міської опери, відспівав арію із „Тараса Бульби" Миколи Лисенка і з опери „Федора" В. Джіордано. Незвичайно цікавим був черговий виступ подружжя-танцюристів Нусі Мартинюк і Картера МекАдамса, які, студіюючи модерний танок, виступають з Ніколай балетом, а тепер працюють постійно також в Триниті коледжі. Саме образом того модернізму в танку були їхні „Темні форми", що зображували сонні марева, і пародія українського народного танку п.н. „Грицю".

Нуся Мартинюк і Картер МекАдамс у танку „Грицю"

(Фото: ред. Рома Гадзевич „Український Тижневик")

Дальше присутні заслухали гостю з Дітройту, мецо-сопрано Христину Липецьку, яка своїм культурним виступом вміла вже захопити укранську публіку Ню

(Закінчення на стор. 4)

У світі

ОФІЦІЙНІ ОСОБИ З ФРАНЦУЗЬКОГО ПОРТУ Сан Назер повідомили, що арґентинський вантажний пароплав відплив з цього порту з 200 тоннами військових матеріялів, включаючи боєприпаси, невідоме число ракет типу „Екзосет" і п'ять літаків бомбардувальників-винищувачів типу „Етандар" — тих самих, які, використовуючи ракети Екзосет, затопили британський контрміноносець „Шеффілд" і вантажне судно „Атлантів Конвеєр" у війні за Фалькляндські острови.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ЗІМБАБВЕ РОБЕРТ МУҐАБЕ заявив віцепрезидентові Джорджеві Бушові, який відвідує цю країну після перерви поїздки по країнах Африки і повернення з похорону Л. Брежнєва у Москві, що уряд ЗСА повинен „стати на стороні Африки" у справі незалежности Намібії.

ПОЛЬСЬКЕ АҐЕНТСТВО ПРЕСИ (ПАП) ПЕРЕДАЛО, що польський військовий режим знову підвищив ціни на квитки на залізницях, автобусах та інших засобах публічного транспорту. Починаючи з 1-го січня наступного року, ціни на проїзд у публічному транспорті зростуть двократно. Це буде ще одне підвищення коштів вже до того надзвичайно низького рівня життя в країні. Від лютого місяця ц.р. ціни в Польщі зросли в середньому на 300 відсотків. Найбільше зросли ціни на м'ясо, інші продукти харчування, вугілля, електрику та інші основні товари і обслуговування.

НЕЗАДОВГО ПЕРЕД ЗАКІНЧЕННЯМ футбольних змагань місцевого клюбу „Депортіво Калі" міста Калі, що на півдні Колюмбії, та клюбу „Америка" п'яні т.зв. „любителі футболу", які сиділи на верхніх трибунах почали закидати нижні трибуни пляшками з випитої горілки і пива та творити інші хуліганські акти. В такій ненормальній ситуації люди почали швидкок покидати стадіон, що привело до паніки і жертв. В результаті хуліганського акту 24 особи загинуло, при тому 14 дітей, а 250 було поранених.

В Америці

ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ ПЕРЕДАЮТЬ З ІРАНУ, що іранське суспільство переживає страх перед чужими країнами та внутрішніми ворогами, не зважаючи на голосне самохвальство іранських лідерів. Одурманювання починається в дитячому віці і воно утворило напружене суспільство тільки поверхового спокою і згоди. Одна розчарована іранська жінка заявила: „Іран — це країна, де прилюдно ніхто не сміється".

АВТОМОБІЛЬНА ФІРМА ФОРДА ОГОЛОСИЛА в четвер, 18-го листопада, що вона примушена закрити свій великий відділ в Сан Гозе, Каліфорнія, де монтувалися з частин нові авта та вироблялися такі малі і середні моделі, як Форд-Ескорт і Форд-Линкс і легкі тягарівки марки „Ф". На ті автомобілі існує найбільший попит покупців, проте конкуренція значно дешевших японських авт для Форда була занадто сильна, і тому головна квартира у Дітройті вирішила з 1-им червня 1983 року закрити згадану фабрику, посилаючи 2,386 працівників цієї каліфорнійської філії на листу безробітних.

ЕКЗЕКУТИВНА РАДА ЮНІЇ ОБ'ЄДНАНИХ сталевих робітників Америки ухвалила тимчасову угоду з працедавцями, в якій зазначено, що робітники погоджуються на 10-відсоткове зменшення платень і інших користей для робітників від працедавців. У цій тимчасовій угоді є й інші поважні поступки з боку працюючих. Ця поступливість робітництва сталася через незавидний теперішній стан сталеварної індустрії в ЗСА, яка працює тільки на 40 відсотків своєї потужности. Сталевари тепер, як автомобільні робітники та інші раніше, розуміють, що необмеженими вимогами користей для себе вони можуть кинути індустрію у ще більший занепад.

ДРАСТИЧНИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ судівничої системи в ЗСА вимагає Верховний суддя Воррен Е. Бирґер у переконанні, що, якщо ці зміни не впровадити вже в найближчому часі, то Американське судівництво „завалиться ще перед кінцем цього століття". Суддя Бирґер промовляв про це перед 380-ма суддями, правниками, працівниками освіти і керівниками охорони порядку і поліції в Ню Йорку, в четвер, 18-го листопада. Він сказав, що американські суди затоплені повінню судових справ, які не можна буде полагодити, а з кожним днем ця кількість зростає. Єдиний рятунок — це новий цілковито підхід до таких фундаментальних аспектів суддейського процесу, як структура і адміністрування всієї федеральної системи, яка вимагає ґрутновних змін.

В НЮ ЙОРКУ СПРАВЖНІЙ „ПЕРЕПОЛОХ" у міському уряді викликали цей раз „токени" з Коннектикат, металеві диски, що їх кидають автоводії, переїжджаючи митні рогачки на відомій дорозі ч. 95 в Коннектикат. Ці „токени", куплені у гуртовій розпродажі, а не поодинчо, коштують 17,5 цента. Весь же клопіт у тому, що вони цілком підходять для вкидання в рогачки при вході до нюйоркської підземки, проїзд якою коштує 75 центів. Цей „промах", мабуть невільний, сусіднього стейту коштуватиме тепер Ню Йоркові великі суми грошей у втраті прибутку від підземних залізниць, бо спритні деякі пасажири, довідавшись про те, що вони можуть заощадити за кожний проїзд підземкою 57.5 цента, закуповують „токени" в Коннектикат масово і вживають їх у Ню Йорку, хоч за це чекає їх покараня, якщо їх, як „злодіїв" зловлять на цьому „ошукуванні міста", — погрожує посадник міста Едвард Кач. Токени для Ню Йорку і Коннектикат випродукувала ця сама фірма.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

ТОРГОВЛЯ З СССР ПІД ОБСТРІЛОМ

Після смерти Брежнєва і виходу колишнього шефа КҐБ Андропова на вершини політики СССР, в американській і европейській пресі стали появлятися спекулятивні статті, аналітичні огляди і припущення про „неминуче й негайне" поліпшення відносин поміж урядами Америки і Совєтського Союзу. Про Андропова пишуть як про „розсудливу людину", яка знає англійську мову і добре є обізнана з американським способом ведення взаємовідносин із чужими країнами, зокрема на теперішньому етапі відносин між Вашінґтоном і Москвою.

Але, до „гармонійного курсу" взаємовідносин — ще дуже далеко. Кілька днів після похоронів Брежнєва в Москві відбулося зібрання Американсько-совєтської торговельної і економічної ради, на яке прибуло 200 американських бизнесменів, жадних збільшити замовлення Совєтського Союзу на американський експорт.

На цьому зібранні виступив американський амбасадор у Москві, Артур А. Гартман, який прохолодив гарячий запал американських бизнесменів.

У своїй промові амбасадор Гартман навіть „накивав пальцем" на тих американських бизнесменів, які в такому великому числі прибули до Москви, не зважаючи на напружені, під цю пору, відносини поміж Америки і Совєтського Союзу.

Він сильно підкреслив, що розбудова збройних сил СССР та політика Совєтського Союзу в Афганістані і Польщі, як теж топтання прав людини — це саме й є частиною „дійсности", яка диктує Америці її відношення до торґівлі з СССР.

„Це не реально — і на ділі ніколи не було реальним — ізолювати наші економічні відносини від наших загальних політичних відносин," — сказав А. Гартман.

Йому негайно і поіритовано відповів Ґеорґій А. Арбатов, голова совєтського Інституту для американських і канадських справ, який сказав, що знесення санкцій Америки супроти европейських експортерів американської машинерії до СССР „не змінять нашого суспільства". Гартман натякнув, що з розмов з віцепрезидентом Бушем і Андроповим, при яких він і державний секретар були присутні, в нього створилося враження, що як СССР, так і ЗСА бажають поліпшення взаємовідносин поміж цими двома країнами.

Тому, що майже всі промовці по совєтській стороні гостро критикували Америку і політику президента Реґена, амбасадор Гартман почував себе оборонцем Америки і інтересів американського народу. Америка, — твердив він, — мусить мати контролю над торговельним експортом до СССР. Це тим більш важливе для ЗСА, бо кожний американський імпорт до СССР допомагає мілітарному зброєнні Совєтського Союзу і його розбудові.

Гартман зокрема взяв під обстріл промову Ґеорґія М. Корнієнка, першого заступника міністра закордонних справ СССР, який у своїй доповіді порушив ряд неправдивих здогадів щодо торговельної політики Америки, а совєтську сторону представив в дуже „похвальному" і сприємливому світлі".

В загальному всі інші совєтські промовці підкреслювали їхне бажання поширити американські імпорти, головно хліборобські машини, машини для вироблювання і процесування харчової промисловости, нафти, ґазу і вугілля.

Останнє того роду американсько-совєтське зібрання відбулося у 1978 році, бо погіршення американських відносин значно зменшило торговлю між СССР і ЗСА і таких конференцій не скликувано.

Дивно, що на це зібрання прибуло аж 200 американських бизнесменів, у яких, без огляду на напружені відносини між Совєтським Союзом і Америкою, було єдине бажання збільшити свої торговельні приходи.

Але чи цей словний „двобій" між високими представниками СССР і Америки ворожить поліпшення торговельних відносин-щойно покаже найближча будучність.

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ АБО зменшення заробітків американців подає реґулярно і щомісячно Департамент торгівлі ЗСА, інформуючи про найдрібніші відхилення суми особистого прибутку своїх громадян. Так за місяць жовтень дані подано в четвер, 18-го листопада, згідно з якими особистий прибуток американців зріс на 0.7 відсотка.

НЮЙОРКЧАНИ, ЩО МАЮТЬ НАМІР СЛУЖИТИ при міській поліції, мали минулого тижня нагоду відбути інтерв'ю з тричленною „поборовою комісією" з Гюстону, Тексас. У Гюстоні є місця для 3,200 нових поліціянтів, бо місто хоче подвоїти свої поліційні сили в періоді наступних восьми років. 2,600 нюйоркчан, бажаючи стати на працю в Гюстоні, зголосилися на переслухання. В Гюстоні ведуться постійні кляси вишколу поліціянтів кожні сім тижнів, по 70 кадетів у клясі, щоб заповнити потребу нових охоронців порядку в місті, населення якого непомірно росте з кожним днем. Місцеві молоді люди виповнюють лише 60 відсотків запотребування, тож місто вербує охочих також у Ню Йорку і скрізь по ЗСА.

Михайло Кучер

ЕЛІТА І НАША ДОБА

Людство вже давно ввійшло в епоху одвертого переслідування справжньої еліти. Вона намагається її цілком елімінувати, або навіть фізично знищити.

Еліту не можна змішувати з геніяльністю, хоч, звичайно, геній — вершок елітної піраміди. Натовп, так звана „звичайна людина", ненавидить генія і обертає його життя у хресну путь, часом у Голгофу. Геній знаходиться ніби поза законом. Візьмімо для прикладу смерть Сократа і розп'яття Христа. Це найбільш виразні ознаки ненависти. Кожен геній чув на свому життєвому шляху отой крик натовпу „розпни!" — за те, що він інший від натовпу.

Людство увійшло в епоху колективної зневаги над особистістю, над гідністю людини. Опинилися проти себе два „колективи" — групи — колектив еліти — малий розмірами, і великий колектив суспільства, серед якого еліта живе. В минулих часах цей малий колектив називано аристократією розуму і таланту. Таке означення досить точне для тих суспільств, які самі досить розвинені. Інколи аристократією називано родову еліту.

Із розвитком капіталізму появилась грошова еліта. Родову еліту і частково грошову — економічну — нищено як на Сході, так і на Заході. Той процес почала французька революція. Тому тепер принято говорити про еліту наукову, філософську, артистичну, письменницьку, журналістичну, коли вплив преси став величезний. Ця еліта не організована за якимось статутом. Вибір і приналежність обумовлюються духовою діяльністю. Еліта має „спільну мову", яка, здебільшого, незрозуміла людині поза нею. Таким чином, поняття еліти вносить ознаку корпоративности, але без зовнішньої офіційної організації. В наслідок того постали щось якби професійні союзи, які не мають юридичного характеру і професійних інтересів.

Можна також сказати, що перетворення еліти у професійний союз є, до певної міри, одним із шляхів її зникнення. Цей шлях безболісний, під впливом анестезії.

Одначе ми зустрічаємось із значно більш грізним явищем, більш драматичним, або і трагічним. Еліта поволі зникає, або гине в наслідок заперечення права на існування „великим колективом" — суспільством. Большевизм — кат еліти, це вже відомо. Одначе і до большевизму в Росії нищили еліту російські нігілісти, народники і радикали. А російський критик Бєлінський, як предтеча большевизму, з пролетарською ненавистю нищив людей, які мали в собі іскру Божу. Скільки витерпів в Галичині Іван Франко — відомо.

Часто еліта не має спільної мови з „великим колективом", себто суспільством. Большевизм виник перед Леніном і Сталіном. Був до революції російський критик, який, захлинаючись від пролетарської ненависти, писав, що проміняє пару онуч до чобіт на всі картини Рафаеля.

Якщоб виразникам ненависти дати виконавчу владу, вони винищили б фізично всю еліту на землі.

Причин до ненависти еліти кілька. В Совєтському Союзі — це не тільки знищення мозку, ворожого комунізмові, але в більшій мірі неможливість конкурувати большевицькій неграмотній та бездарній півінтеліґенції із справжнім духом творчої праці та принципова ворожість охлократії і тоталітаризму з диктатурою мас до всіх вищих типів життя і творчости.

Наша епоха характеристична культом середнячка і орієнтацією на „загальний рівень". Головна причина переслідування окремих людей типу еліти як і самої засади елітарности лежить у тому, що еліта „ведучий образ" не тільки в духовному розумінні.

Еліта має містичну властивість формувати по-своєму „образу і подобію" усіх кого захопить, незалежно від його походження. Звідси інстинктовна ненависть натовпу — великого колективу до всіх, хто на той натовп неподібний. Ця ненависть, яка інколи кінчається вбивством, не є соціяльного, або національного походження. Ненависть до еліти чисто „духовна".

Одначе треба сказати, що елемент ненависти і жорстокости властивий приналежним до самої еліти. Нищать себе взаємно нельояльною, або й одверто ворожою критикою вчені, малярі, артисти, приналежні до танцювального світу — балерини. З того висновок, що елітарність — це не тільки приналежність до людей розумової праці. Потрібні для того ще вищі етичні вартості, яких деякі приналежні до еліти просто не ма-

(Закінчення на стор. 4)

ІНФІЛЬТРАЦІЯ СОВЄТСЬКИХ АҐЕНТІВ У РУСІ МИРУ — НЕ ВИГАДКА

(Л. В-а). Білий Дім подав докази про іноземні впливи у Русі миру для замороження нуклеарної зброї, щоб підтвердити один день пізніше висловлювання Президента про інфільтрацію цього американського і світового рухів зокрема совєтськими аґентами. Про це Роналд Реґен сказав у його пресовій конференції в четвер, 11-го листопада, в Білому Домі. У вечірній пресовій конференції Президент впевняв, що чужоземні аґенти допомогли „підбурити" цей рух і далі ним опікуються. Коли ж ці слова Президента викликали „бурю протестів" лівих і полівілих кіл у ЗСА, що начебто повертається „доба МекКартизму" (доба в 50-их роках тут, коли сильно в Америці досліджували підривні дії комуністів, і начебто — згідно з лівою пресою — „безпідставно"), тоді Білий Дім вирішив подати докази правдивости закиду, що його зробив Р. Реґен. Так у п'ятницю, 12-го листопада, як подав „Ню Йорк Таймс" з суботи, 13-го листопада, Білий Дім оприлюднив деякі Урядові рапорти і журнальні статті з доказами.

Леррі Спікс, заступник пресового секретаря Білого Дому, поінформував зацікавлених, що Державний департамент видав рапорт і памфлети про опанування совєтами Руху за мир, і про це окремо широко написано в статтях у таких періодиках ЗСА, як „Рідерс Дайджест", „Комментари" і „Амерікен Спектейтор".

Твердження Президента щодо чужинецьких аґентів у американському й світовому русі за мир були відповіддю одній кореспондентці на її питання, чи існують якісь речеві докази на ці припущення Президента щодо Руху за мир, які він вже висловлював раніше і які часто-густо підносять праві республіканці та консерватисти в ЗСА.

Президент Реґен, відповідаючи, що є на це „рясно доказів", одначе застерігся, що він не уважає всіх учасників цього руху за підголосків чужих (комуністичних) урядів, навпаки „подавляюча кількість цих людей є щирі визнавці ідеї про зменшення нуклеарної зброї", бо бажають добра людству, оберігаючи його від нуклеарної заглади, — казав Р. Реґен — але, що в нього взагалі нема сумніву, що чужинецькі аґенти є в центрі організування таких велетенських демонстрацій, як та, що була 12-го червня ц. р. в Ню Йорку, і що чужі аґенти якраз для цього прислані сюди — і організувати і підтримувати існування цього руху.

На суцільний хор протестів проти такого президентового „очорнювання" „пісніків" з боку Американської Юнії цивільних свобід і інших лівих (і наївних ідеалістів, які вірять, що лев і овечка можуть співжити в мирі і блаженстві), — виступив з підтримкою Президента Роджер С. Янґ, заступник директора Федерального Бюра Інвестиґації для конґресових і публічних справ. Він підтвердив, що Президент має рацію, що дійсно існують „совєтські намагання" впливати на Рух за мир. ФБІ дістало певні докази цього, — казав він далі, — і все це доведено до відома Білого Дому: „Президентові твердження є вперто послідовні до всього того, що ми довідалися про ці підривні дії", казав Янґ, але він відмовився подати деталі цих відомостей, бо це загрожувало б розкриттям засекречених матеріялів, важливих для безпеки країни.

Статті в трьох періодиках, названі вище як докази, також важливі, бо спеціялізовані. Стаття в „Рідерс Дайджест", на яку покликався Президент, це стаття Джана Барона, „Каґебівська магічна війна за 'мир' ", надрукована в жовтневому числі „Рідерс Дайджест" (До речі, Дж. Барон відомий широко у світі, як знавець підривних дій КҐБ, автор 462-сторінкової книги „КҐБ", виданої ще в 1974 році, що була „бестселлером" і серед українців). У цій своїй найновішій праці Дж. Барон доводить, що метою КҐБ є „забезпечити воєнну перевагу для СССР у світі і вплинути на ЗСА, щоб вони закинули геть пляни про нові системи озброєння". Всі ці заходи чужих сил в мировому русі мають одне ім'я — „замороження нуклеарної зброї", — пише Дж. Барон. Характеризуючи совєтські намагання інфільтрувати цей рух, Дж. Барон каже, що такі організації, як „Світова Мирова Рада" (World Peace Council) і Інститут для ЗСА і Інститут для Канади — „є лише зовнішніми вивісками для совєтів".

Крім цього матеріялу, Білий Дім подав ще назви кількох інших статтей, а головно рапорт з Державного департаменту останнього липня, що мав назву „Совєтські активні заходи, усучаснені і доведені до останньої дати", як і рапорт з переслухань в 1980 році перед Конґресовою підкомісією нагляду над постійним селективним комітетом розвідки (House Subcommittee on Oversight of the Permanent Select Committee on Intelligence), де поміщені зізнання розвідчиків із СіАйЕй про підривні дії совєтів за кордоном.

Цікаво, що Світову Мирову Раду, яка найбільше заанґажована в організуваннях всіх великих демонстрацій за „замороженням нуклеарної зброї" в Европі та в Америці, також названо „інструментом совєтської закордонної політики" в іншому памфлеті з Державного департаменту ЗСА. Цей документ, опублікований у квітні ц. р., був поданий на підтвердження слів Президента про інфільтрацію Руху за мир совєтами, щоб заспокоїти його критиків щодо „меккартизму" і „безпідставности" такого оскарження деяких „миролюбців". Але виходить так, що „невірних Томів" Президент і Білий Дім мало переконав навіть цими доказами, зате інші громадяни цієї країни вдячні Президентові за осторогу, а ми, українці, зокрема, раді, що небезпеку з боку совєтів, про яку ми знаємо вже кількадесят років, розуміє адміністрація у Вашінґтоні.

Українознавче видання

Завданням українських англомовних видань є інформувати чужинців про Україну, а теж зацікавити нашу молодь, що слабо, або й зовсім не володіє рідною мовою, українознавством.

Бачимо відрадне явище, що дехто із наших молодих людей починає проявляти ініціятиву в цій важливій справі. До тих нечисленних одиниць належить відомий нам із свого оригінального двомовного видання п. з. „Color it Ukrainian" молодий біолог Ігор Кузич-Березовський, що при допомозі образків, рисунків і зручно дібраних слів допомагає дітворі, молоді, а то й старшим вивчати українську мову та дещо із нашого минулого.

На „Color it Ukrainian" прихильно зареагувало англомовне оточення у „Дітройт Фрі Пресс" у рецензії Аріелі Емет. Автор заохочений цією настановою читачів, зладив ще ідентичні видання у німецькій, польській і чеській мовах.

Тепер заходами Ігоря появився „1983 — Ukrainian American Calendar" „Українсько-Американський Календар", який є немов енциклопедією найважливіших, часом унікальних, інформацій з українознавства. Кожний місяць є прикрашений односторінковим, більших розмірів, портретом київських володарів. Усіх портретів є дванадцять, кисти знаного еміґраційного мистця Леоніда Бенцаля, що вирізняється своєрідним стилем. Під датою кожного дня поміщено короткий опис якоїсь історичної події, визначної людини: церковного мужа, політика, стратега, науковця, письменника, мистця, або спортовця, опис річних свят, обрядів і звичаїв, інформацій із різних ділянок життя, та деякі цікаві статистичні дані, як ось: українська етнічна група в Канаді вибрала більше політичних представників до законодавчих урядів (в 1981 році було їх 121), як всі інші менші групи разом. У 1809 році Росія збудувала фортецю і оснувала колонію недалеко Ст. Франсіско, в якій між вчасними поселенцями були українські козаки, що їх виселили російські царі на Сибір і Аляску.

„Українсько-Американський Календар" присвячений мільйоновим жертвам голодової облоги в Україні в 1932-33 роках.

Слід привітати це нове українознавче видання молодого талановитого професіоналіста.

Автор іде слідами свого батька Івана-Кузича-Березовського, відомого дослідника української старини та автора кількох історичних праць.

Усім, хто бажав би закупити цей українознавчий календар, подаємо адресу: Mr. Ihor Kuzych, P. O. Box 1132, Berkley, Mich. 48072.

Олександер Татомир

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДОПОВНЕННЯ

В доповненні до мого, писаного в умовах шпитального побуту, некролога про Мирослава Турка (Спортовий приблуда Божий", „Свобода" ч. 203, з 26-го жовтня 1982) треба справити, додати, або вияснити такі місця: тренінґова гра („головкування м'яча") двох змагунів на двоє воріт 1920-30-их років звалася грою в міта (а не „літа").

Варшавські обсерватори спостерігали львівські дружини в середині 30-их років — докладніше: в другій половині 30-их років — а не 1930-го року (як надруковано). Олександер-Лєньо Скоцень не міг грати в „Україні" 1930-го року, бо тоді йому, як і Туркові, було ...11-12 літ від роду.

Карла Мікльоша з „України" звали здрібнілим ім'ям „Льольо" (а не „Льоньо").

М. Турко, на згаданій світлині в підсовєтській газеті 1956 року, описаний як молодий тренер. То не справа віку, тільки ступеня тренерського.

Останнє справлення помилки, з „психологічним балянсом" у Турка, під кінець статті, вимагає таки докладнішого вияснення. Психологічного балянсу в Турка молодого періоду власне не було, якраз тому, що його руйнував психологічний балpoints (про який я писав), тобто зайве обвантаження переживаннями — страхами „на запас", перед грою тощо. Це, як сказано в статті, доказує, що Турко належав до світу ідей, проблем, світу духу але водночас говорить про щось інше: всі ми забуваємо, що — вибравшися заскоро на вершини успіху — тут керманичем була... 15-річна дитина, яка раптом відчула на собі „Оливну гору" відповідальности за гру, висліди й успіхи (бо — як не він — то хто виграє змагання?.. Тут треба шукати причин аж чотирирічних змагань „Сяну" за вхід до Окружної Футбольної Ліґи і причини тієї глибокої душевної травми у психіці — так Турка, як і його симпатичної дружини „хлопців, з надсянської твердині".

І це є те, що ми повинні розуміти і прощати кому слід.

О. Ний.

БІЛИЙ ДІМ ПОВІДОМИВ, ЩО ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Данії Поль Шлютер прибуде до Вашінґтону 13-го грудня і зустрінеться з президентом Роналдом Реґеном. Речник Білого Дому додав, що Данія є тепер головою Европейської економічної спільноти.

Володимир Янів

20 ЛІТ НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У СПІВДІЇ З ЧУЖИМИ НАУКОВИМИ КОЛАМИ

III

Алеж, найважливішу і найбільшу частину „Записок" творять під цю пору ориґінальні наукові причинки, які призвели німецьких колеґ до думки, що „Записки" вже не відповідають далеко ширшому змістові, і тому рішено у зв'язку із 20-літтям Товариства назву змінити на „Річник".

При редаґуванні „Записок" важливу ролю відіграла Наукова Рада, якою до квітня 1979 року керував св. п. проф. Олександер Кульчицький († 30 квітня 1980), що мав свої великі заслуги при основанні Товариства, коли в українській спільноті були доволі поділені погляди на можливості розвитку Товариства, — зокрема на утримання самостійности поодиноких традиційних Товариств унутрі нового об'єднання. Другим головою став проф. д-р Володимир Янів, що на терені Ради при координуванні праці УВУ, НТШ та УТҐІ намагався запевнити шляхом відповідного розподілу грошей бодай мінімальну видавничу працю усіх об'єднаним установам. Річ у тому, що початкова допомога з боку федерального та баварського урядів була доволі значна, і вона із зростом цін автоматично підвищувалася. Але з погіршуванням господарського становища Німеччини річні дотації залишилися на протязі років на тій самій висоті, не зважаючи на постійний зріст ринкових цін і, автоматично, персональних коштів, визначуваних законом. Крім цього, праця установ постійно поширювалася й зростала, що в свою чергу потребувало коштів. Коли в принципі обов'язувала засада, що при одній третині власних засобів другу третину повинен запевнити баварський, а третю федеральні уряди, прийшлося без звищування дотацій постійно збільшувати власні фонди, що було дуже важким. З наших установ не всі змогли в однаковій мірі придбати власні фонди, і якщоб ділити урядові дотації за ключем власних надходжень, тоді Український Технічно-Господарський Інститут не мав би змоги продовжувати своєї видавничої діяльности, отже автоматично був би приречений на повільне завмирання. Щоб не допустити до знищення престижу тієї заслуженої у нас наукової установи, представники УВУ й НТШ погодилися на рівний поділ фондів, призначених із дотацій на видання.

До зниження дотацій спричинилася не тільки економічна криза в Німеччині, що була одним із виявів загальної кризи у світі, але й політична ситуація, коли в добу після Аденавера прийшло за деякий час до зміни уряду і нової політичної орієнтації у відношенні до европейського (доба „політичного відродження") Сходу. Для УВУ повторилася майже дослівно ситуація із Праги, коли із зростом впливів Бенеша виразним стало бажання порозуміння із Польщею та Совєтським Союзом, при чому жертвою падали екзильні установи. УВУ у той час урятували особисті добрі зв'язки ректора проф. д-ра І. Горбачевського (1931-35) із президентом Т. Масариком, роля якого при перенесенні УВУ з Відня до Праги є відома, і який своїми впливами зміг спинити загрозу хоч Українському Вільному Університетові довелося тоді дуже обмежити свою діяльність з уваги на недостачу фондів.

У критичний час у Німеччині прийшла ще зміна на пості голови кураторії, коли д-р Мамрера заступив проф. В. Янів (1973-79), якому довелося — завжди при енерґійній допомозі свого попередника — для відвернення загрози нав'язувати контакти до політичних кіл, зокрема до баварських послів до краєвого сойму; щоправда, в той час позиція Дому й зокрема УВУ була настільки сконсолідована, що натиск зменшився, зокрема при точнім перестеріганні з боку Дому засад повної аполітичности і концентрації на науковий дослід і педагогічну працю. Високо у той час була оцінена також інтеґраційна роля УВУ, що проявилася в екуменічних потягненнях, коли в УВУ були організовані окремі богословські курси для православних кандидатів на священиків. Вирішеною, однак, була своєчасна допомога української спільноти, яка постійно своїми датками дозволяла рівноважити недобори у бюджеті (і автоматично постійно збільшувати відсоток власних фондів, що мало своє значення у переговорах). У критичних моментах виразно в обороні Дому станули німецькі учені із Наукової Ради, вказуючи на незаперечні досягнення об'єднаних установ у різних ділянках праці. Третім головою кураторії став знову представник баварського міністерства праці й суспільного ладу радник д-р Г. Зінґбартль (з 1979 р.) — після відмови В. Янева від посту у зв'язку із перейняттям проводу Наукової Ради.

3

Коли вгорі було вказано на ролю Товариства Сприяння, як цілости, то не можна забувати, що постання Дому уможливило новий „старт" об'єднаних установ. 1965/66 року за ректорату проф. д-ра Ю. Бойка можна було відновити авдиторне навчання УВУ, яке згодом постійно розбудовувалося (крім семестрів на обидвох факультетах та відновленого Високошкільного Літнього Курсу Українознавства — щорічні педагогічні курси, зимові міжріздвяні курси Українознавства, двічі вищі Богословські курси УАПЦ, декілька разів англомовні курси Сходознавства спільно із Центральним Мишиґенським Університетом, Курси Східньослов'янської цивілізації у сполуці із звиджуванням европейських центрів „Стежками батьків по Европі" тощо). До цього треба було поширити Професорську Колеґію, притягаючи низку молодих сил (кількість членів Колеґії при відновi навчання: 56, у 1982 році 96), що було остільки можливим, що заокеанські колеґи погодилися приїздити на власний кошт, отримуючи тільки гонорари за лекції. Звернено більшу увагу на мистецтво, шляхом улаштовування виставок, які зацікавили чужий мистецький світ та прихильників мистецтва, що допомогли згодом видавати мистецькі альбоми чи зошити.

Взагалі видавнича діяльність була жвавіша, не тільки в УВУ, але й у НТШ та УТҐІ. Міжнародні зустрічі у співдії із неукраїнськими науковими установами із терену Німеччини, Франції, Австрії, Бельгії переступили число 100, а викладів на них прочитано сотні.

(Продовження буде)

День Кредитової Кооперації у Вінніпеґу

У четвер, 21-го жовтня ц.р., в залі катедри свв. Володимира і Ольги, о год. 7-ій ввечорі, з приводу Міжнародного Дня Кредитової Кооперації, відбулася товариська зустріч членів Кредитової Кооперативи північного Вінніпеґу, щоб відзначити цей день і поінформувати присутніх про діяльність українських кредитових кооператив у вільному світі.

У програмі свята було коротке вступне слово мґра П. Салиґи, голови Дирекції, який кількома теплими словами привітав учасників цієї цікавої зустрічі, а до переведення програми попросив проф. Остапа Гавалешку. Секретарем був Лев Балюта.

Свято розпочалося молитвою, яку провів о. митрат Роман Добрянський. Відтак господар попросив усіх присутніх до перекуски, яку приготовили пані, члени кредитівки, під проводом Ірени Заяць. У часі перекуски господар свята прочитав кілька коротких гуморесок С. Караванського, що створило гарний настрій і охоту до товариських розмов поміж присутніми.

Після перекуски проф. Любомир Шулякевих прочитав актуальну новельку Миколи Понеділка „Патріот з примусу", де говориться про поважну кооперативну проблему ощадности навесело.

Відтак О.Гавалешка, акомпануючи собі на ґітарі, проспівав милим голосом кілька ориґінальних настроєвих пісень, за що присутні нагородили його рясними оплесками.

Програму закінчено ґутіркою інж. А. Качора, який у легкій формі, з кількома актуальними дотепами, подав коротку інформацію про початки і ріст кредитової кооперації у світі, зокрема в Україні, ЗСА і Канаді, та про силу українських кредитових кооператив у вільному світі, включаючи наші кредитові кооперативи у Вінніпеґу, а окремо ще спинився над діяльністю Кредитової Кооперативи північного Вінніпеґу.

На закінчення відбулося льосування 25 нагород вступу, льоси тягнула Калина Винницька.

Подякою учасникам цієї гарної товариської зустрічі та кінцевою молитвою, яку провів о. крилошанин Антін Пакош, закінчено це направду дуже симпатичне і миле свято Міжнародного Дня Кредитової Кооперації.

Учасник.

ДО УВАГИ СТАНИСЛАВІВЦІВ

Виконуючи постанови IV-го і V-го З'їздів Станиславівців — Центральний Комітет Станиславівщини готує до друку другий збірник статтей про Станиславів, зокрема про діяльність різних Товариств, організацій в місті й околиці, про видатних діячів Станиславівської Землі, про поодинокі села та спогади очевидців. Редакційна Колеґія приймає ще матеріяли до **30-го червня 1983 року.**

Зрозуміло всім нам, що кошти видання такого збірника під сучасну пору будуть високі, тому закликаємо наших Земляків- Станиславівців складати свої пожертви, щоб таким способом забезпечити появу цього збірника вже в короткому часі. Якщо ми, живі виходці Станиславівської Землі, не видамо тих матеріялів тепер, можна припускати, що ніхто інший в Україні і поза Україною їх ніколи не опублікує. Наше занедбання чи байдужість тепер, буде втратою не лише для нас, але й втратою для Українського Народу.

Зусиллям, пожертвою кожного з нас — утривалім пам'ять про нашу вужчу батьківщину, щоб наші нащадки знали де шукати їхнього коріння, пізнавали непофальшовану правду з уст своїх батьків та щоб дорожили своїм походженням.

Просимо посилати грошові пожертви, які будуть зараховані як передплата на II-ий том Станиславівського збірника на адресу:

EWHEN LUTZKY
39-26 65th Street • Woodside, N.Y. 11377 U.S.A.

За УПРАВУ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ СТАНИСЛАВІВЩИНИ:

Д-р Тарас Ганушевський — *голова*
Оксана Луцька — *секретар*

Виставка одягу і вишивок з Яворівщини

І знов у гостинних мурах Українського Національного Музею в Чикаґо відбулась чергова цікава й ориґінальна за темою та родом виставлюваних експонатів виставка одягу й вишивок з Яворівщини. Цю виставку організував провід нашого чикаґського музею, під наглядом його голови мґра Емілія Басюка та Анни Кульчицької, члена управи музею.

Відкриття виставки у приміщеннях нашого Національного Українського Музею відбулося у п'ятницю, 10-го вересня цього року, і вона тривала від 10 до 20-го вересня ц.р.

Хоч відкриття виставки було заплянововано на 7-му год вечора, але з непередбачених причин голова музею мґр Е. Басюк змушений був відкрити виставку з досить великим запізненням. Численні гості-любителі українського народного мистецтва, зрозумівши ситуацію не нарікали, а терпеливо чекали на відкриття.

Після теплого привіту гостей головою музею, попрошено до доповіді про Яворівське мистецтво Еву Зеленко, уродженку цієї мальовничої закутини української землі. Доповідачка дуже обширно, докладно та цікаво у своїй доповіді накреслила образ специфічних особливостей яворівського жіночого, зокрема дівочого народного одягу, називаючи окремі частини одягу широковідомими серед мешканців Яворівщини термінами. Е. Зеленко дуже змістовно й вичерпуюче у добре підготованій доповіді про зразки яворівського одягу поділилася із зацікавленими слухачами про цю багату культурну спадщину.

Ева Зеленко довше зупинилась на опису жіночої сорочки, яку шили із білого полотна, тканого з льону чи конопель. Сорочка ця переважно складалася з двох пілок—додільних і коротких до підточки. Вона мала станок з невеликим розрізом на грудях, рукава довгі, що закінчувалися манжетами, комір у такій сорочці був невеликий, який спадав на спину, а спереду викладався. Вишивка містилася на уставці, манжетах і вилогах коміра яворівської жіночої сорочки. До половини XIX століття вишивали тільки білими нитками та прикрашували одяги стебнівкою. З початку XX століття вишивали на Яворівщині уже гладдю і хрестиками. Рукава вишивали трьома або чотирма поперечними ритмічно розміщеними по всій площині.

У 30-их роках нашого століття наступили деякі зміни в яворівських сорочках: їх почали шити з фабричної тканини з круглим вирізом горловини, зібрані на кольорову нитку каральками-бісером. В тих же роках з'являються в селах сорочки з чотирикутним вирізом горловини, часом з накладним поясом.

Поряд із яворівськими сорочками треба згадати й про камізельки, на яких доповідачка також дещо зупинилася. Отже, камізельки — це нагрудний одяг, який носили яворівки поверх сорочки, вони застібалися спереду фабричними ґудзиками. А вже пізніше, десь у XX столітті, їх шили з червоної або рожевої фабричної тканини. Вишивали камізельки червоними, жовтими, білими і зеленими нитками-стебнівкою, фресинками або гаптом і обшивали двома-тьома рядами кольорової тасьми.

З 20-их років нашого століття в дівочий одяг Яворівщини почали входити оксамитові чорні камізельки - „горсети". Довгі горсети вишивлися бісером і різнокольоровими коральками-геометричним узором. Горсети, які мали вигляд пояса, називали „фальбанками".

В дальшій доповіді Е. Зеленко зупинилась і на яворівських спідницях, запасках, кабатах, бавницях, якими прикащували жінки голови, хустинах тощо. Дуже цікаво і докладно доповідачка описала ці частини народного одягу яворівки. У своїй доповіді вона також підкреслювала, що яворівський жіночий одяг далеко відрізнявся від жіночих народних одягів інших районів України своєю барвисто-декоративною особливістю. Основні кольори яворівської вишивки-червоний, темнопомаранчевий з домішкою зеленого, синього, білого і чорного.

Доповідь Е. Зелено була незвичайно цікава і змістовна, і присутні вислухали її з великою увагою, а опісля доповіді розглядали зразки цього одягу, розміщеного зі смаком на численних манекенах.

Заходимо до виставової залі, що на другому поверсі Українського Національного Музею при Чикаґо вулиці. На червоному килимі-хіднику, відгороджені червоними оксамитними шнурами, пишались манекени, одягнені у мальовничі зі смаком пошиті шати яворівської дівчини із села Мужиловичі.

Ці чудові зразки народного одягу яворівської дівчини є дуже цінними родинними реліквіями панства Володимири і д-ра Пилипа Демусів. У тих мальовничих традиційних яворівських народних строях колись „дівувала" у рідному селі Мужиловичах Анна Шалавило, рідна сестра д-ра П. Демуса.

Варте уваги те, що родина Володимири і д-ра Пилипа Демусів від років є відомою і шанованою українським суспільством на поселеннях за їхню громадську свідомість і церковну діяльність. Крім того, пані Володимира відома серед нашого суспільства поетеса, вона є автором збірки поезій „На людських озерах", що вийшла друком у 1977 році, а друга збірка є саме у підготовці до друку.

Катерина Домашевська

Придбаймо нове приміщення для УНМузею в Чикаґо

Перед Першою світовою війною й після неї українське мистецтво вступило на шлях розвитку і досягнень. Виросла численна сітка музеїв у Східній Україні, Галичині, постав музей у Парижі й музей Визвольної Боротьби у Празі. Інакше виглядала ця праця після Другої світової війни. Деякі українські музеї були знищені в часі воєнних дій, а ті, що залишилися, набрали цілком іншої форми і змісту. Вони стали на послугах партії, „воз'єднання" й русифікації Там не знайдеться найменшого сліду про наші змагання за відродження української державности.

Як активний і дуже позитивний відгомін на таку невідрадну ситуацію у межах сучасної України зродився серед українців на поселеннях діяспори динамічний рух українського музейництва, особливо в Канаді й ЗСА.

До першунів слід зараховувати український Архів-Музей, що його ініціяторами були св.п. Олекса Ганкевич і мґр Орест Городиський в 1952 році. В 1954 році Музей був уже оформлений і відбулися перші Загальні збори, на яких вибрано на президента св. п. д-ра Мирослава Сіменовича, а на директора—проф. Юліяна Камінецького.

На протязі першого року свого існування Музей займав лише одну кімнату, згодом—цілий поверх (5 кімнат), а сьогодні виповнив усі три поверхи (13 кімнат), ціле підвалля й ґараж.

Можливостей до росту і поширення збірок не бракує та, на жаль, немає місця, бо Музей себе переріс і то вже кількох років.

Хоч яка була утяжлива праця протягом оцих 30-ти років із-за постійного браку співробітників, фінансів та належного музейного приміщення, однак, Музей постійно розвивається, росте і виповнюється архівними матеріялами, експонатами народного мистецтва, історичними збірками, книжками і журналами з усіх сторін світу. Слід ствердити з гордістю, а рівночасно з турботою, радісний, а рівночасно й сумний факт, що Музей виповнився по береги і немає місця для дальшого його росту.

Цей факт непокоїть Управу Музею від довшого часу і неоднократно обговорювано цю справу на її нарадах, але чомусь зволікалося, . щоб довести про пекучу проблему браку місця до відома членства і широкого загалу української громади Чикаґо і суміжних стейтів.

Після довших нарад і вагань Управа Музею, нарешті, вирішила прохати членів, церковний провід, провідників культурно-суспільних організацій і все громадянство, щоб вони приступили до придбання нового, обширнішого, а передусім відповідного модерного приміщення для Українського Музею в Чикаґо.

Можливостей до росту та конечности до покращання музейних збірок не бракує. Вкажу лише на деякі, одні з них вже є, але невдоволяючі, а інших немає взагалі.

Історична кімната не спроможна помістити головних експонатів, пов'язаних із нашим славним минулим у сивій давнині, а також і зі свіжими змаганнями до відновлення державности. Хотілося б і треба б на манекенах показати нашій молоді та посторонним глядачам, як виглядав княжий воїн і княжий одяг. Як виглядав козак, а як козацький старшина і гетьманський одяг, як січовий стрілець і старшина, а як карпатський січовий стрілець і страшина, а як це було в УПА.

Це все можна б відтворити, але де примістити? Це відносно минулого. А як мається справа з сучасною Україною? Чи не було б повчаючо, показати графічно, а, якщо можливо, у фотознімках природні багатства України, індустрію, економічний стан і в статистиках? Представити стан освіти України з її університетами, інститутами, середніми школами, книгозбірнями та музеями. Якби було місце, то і цю важливу ділянку науково-культурного життя можна б включити до музейної програми (змісту Музею).

Продовжуючи арґументацію у справі конечности більшого приміщення для УНМ, слід згадати про недостачу місця для працівників. Немає також хоч би малої авдиторії, де можна б шкільній дітворі давати виклади з прозірками чи фільмами про українську культуру. Таку авдиторію можна б вживати для виставок окремих мистців народного мистецтва тощо.

Книгозбірня й архів дослівно переповнені. Кліматична контроля є далека від задовільної. У будинку немає противогневого сховища. Будинок старий, невідповідний, дарма,що кількаразово регабілітований, вимагає щорічно великих додатків на ремонти, особливо даху, вікон, сходів та інше.

Яка ж розв'язка проблем? Новий, обширний і модерний будинок, яким наша громада, а зокрема молодь могла б гордитися і мала чим похвалитися перед не-українцями.

Чи такий задум можливий до здійснення? Відповіді на це питання будуть поділені. Оптимісти і ті, що розуміють ролю українських музеїв у вільному світі, притакнуть. Песимісти, скептики і ті, що не розуміють місії українських музеїв у діяспорі, заперечуть. Управа Музею надійно дивиться на цю справу, хоч передбачає чимало труду і проблем. Женімо геть усякий песимізм, бо він є зародком невдач.

(Закінчення на стор. 4)

ТАКИ ЗВИШКА, А НЕ ЗНИЖКА

У редакційній п.з. „Оптимізм Реґена" („Свобода", ч. 220, п'ятниця, 19-го лютого ц.р.) треба читати: Біржа, добрий барометр настроїв, зареаґувала на той оптимізм Реґена звишкою усіх акцій..." Як також у передовій п.з. „Духовники і атомова зброя" („Свобода", ч. 221, субота, 20-го листопада) слід читати: „Сам голова редакційної комісії єпископів Бернардин з Чикаґо, признав, що аґресивний характер СССР сприяє атомовому зброєнню у світі, але водночас висловив погляд, що 'хтось мусить розпочати роззброєння..." — Ред.

Поставили „Короля Стрільців" у Дітройті

Від першої вістки про постановку „Короля Стрільців" на сцені Торонто, громадськість Дітройту очікувала його в себе. Врешті пізньої осени доволі слаба, наче несміла, рекляма проголосила, що театральна група „Заграва" прибуде до Дітройту 24-го жовтня 1982 року і поставить комедію пера Івана Керницького—Ікера „Король Стрільців".

Хоч прекрасна осіння погода того дня не дуже то сприяла імпрезам, бо багатьох заманила з міста подихати свіжим осіннім повітрям, перед холодною зимою, все ж таки кілька сот любителів театрального мистецтва з повною насолодою оглядали довгоочікуваного „Короля Стрільців".

Здібні актори своєю в більшості бездоганною ґрою зуміли перенести глядача в „старі добрі часи". Одних заставили переживати вдруге молодість, інших-відсвіжити себе, хай і уявним, подихом Карпатських гір. В загальному глядачі виявляли вдячність авторові комедії Іванові Керницькому-Ікерові, що тема, окремі фраґменти, а врешті цілість вистави підійшли під смак та духову потребу глядачів. Багато з них давно вже так щиро не сміялися і не переживали такого відпруження, як це було під час вистави.

Подяка ОМУС-ові (М.Кавці), заходами якого „Король Стрільців" дістався на сцену Дітройту. Слід побажати дальших успіхів „Заграві", а Ікерові хай Господь поверне міцне здоров'я та наділить довгими щасливими роками життя. Тим, що сьогодні жалують, що не побачили вистави і не пережили приємних хвилин, порадимо не леґковажити в майбутньому рідкісної нагоди побачити „Короля Стрільців".

В.П.

Матеріяли до 10-го Збірника „Слова"

Об'єднання Українських Письменників „Слово" звертається до наших літераторів по цілому світі, щоб присилали свої матеріяли до 10-го збірника „Слова". Цей Збірник ювілейний, бож це 10-те його число, до того в ньому відзначимо 80-річчя нашого почесного голови Григорія Костюка. Тому й просимо, щоб матеріяли, згідно з ухвалою редколеґії, не були більші розміром, ніж 10 сторінок машинопису через два інтервали.

Ми хочемо, щоб у цьому ювілейному Збірнику могла взяти участь якнайбільша кількість наших письменників.

Матеріяли слід присилати до 30 січня 1982 року на таку адресу: „Slovo", 12820 93 St. Edmonton, Alberta, Canada, T5E 3T2.

В ТРЕТЮ НЕЗАБУТНЮ І СУМНУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ у ВІЧНІСТЬ

моєї Найдорожчої і ніколи Незабутньої ДОНІ

бл. п.

ІРЕНИ ДОБРОВОЛЬСЬКОЇ — КРИВОПУСК

буде відслужена

СЛУЖБА БОЖА

28-го листопада 1982 р., о год. 10-ій ранку в церкві св. Архистратига Михаїла в Дженкінтавн, Па.

Приятелів і Знайомих, прошу згадати мою доню в своїх молитвах.

Мама — ІВАННА КРИВОПУСК
Брат — РОМАН

✝

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 21-го листопада 1982 року упокоївся в Бозі, наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДУНЬО І ПРАДІДУНЬО

бл. п.

ОЛЕКСА МИХАЛЬЧУК

нар. 18-го вересня 1905 р. в Берегонику, Буковина, Україна.

ПАНАХИДА у вівторок, 23-го листопада 1982 р., о год. 7;30 веч. в похоронному заведенні Conray, S. Plainfield, N.J.

ПОХОРОН в середу, 24-го листопада 1982 р., о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. і буде похований на місцевому цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
сини — ПРОКІП І СТЕФАН з родинами
5 внуків і 1 правнука

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
136 Друга Авеню, 2-ий поверх
(ДІМ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ)

П'ятниця, 26-го листопада 1982 року, о год. 7-ій веч.

ПОКАЗ КАРТИН МАЛЯРА

ЛЮБОСЛАВА ГУЦАЛЮКА

в прозірках

Технічне виконання прозірок — **Інж. МИХАЙЛО ПЕЖАНСЬКИЙ**

На запрошення Управи ЛМКлюбу, на Вечорі буде присутній маляр **Л. Гуцалюк** *і на бажання Гостей дасть додаткові коментарі до своїх картин.*

Український Конґресовий Комітет Америки
Відділ Нюарку-Ірвінґтону
влаштовує

КОНЦЕРТ

творчости визначного композитора

протоєрея КИРИЛА СТЕЦЕНКА

з нагоди 100-річчя його народження

БЕРУТЬ УЧАСТЬ:

Інж. МИКОЛА СЕМАНИШИН .... відкриття
Проф. МИХАЙЛО ДОБОШ .... доповідь

З'єднані хори українських православних церков:

СВ. ТРОЙЦІ .... диригент інж. ДМИТРО ОЛІЙНИК
СВ. ВОЗНЕСЕННЯ .... диригент інж. ЛЕОНІД ХАРЧЕНКО
Хор „ТРЕМБІТА" ..... дир. проф. ОЛЕКСАНДЕР МИКИТЮК

Концерт відбудеться

у неділю, **28 листопада 1982 р., о год. 4-ій по пол.**
в залі Українського Народного Дому
140 Prospect Avenue, Irvington, N.J.

✝

В глибокому смутку повідомляємо, що несподівано, упокоївся в Бозі, на 38-му році життя, наш Найдорожчий СИН, БТАТ, БРАТАНОК І СЕСТРІНОК

бл. п.

ОЛЕКСАНДЕР АСКОЛЬД ГЛАДКИЙ

ПАРАСТАС відбудеться у вівторок, 23-го листопада 1982 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Ave., Union, N.J.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в середу, 24-го листопада 1982 р., о год. 8:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., де буде відправлена СЛУЖБА БОЖА, о год. 9:30 ранку, а звідти на католицький цвинтар Holy Cross, N. Arlington, N.J.

Горем прибиті:

ЛІДІЯ І ВОЛОДИМИР — батьки
АДРІЯН з родиною — брат
ОРЕСТ з дружиною МАРІЄЮ — стрийко
ЯРОСЛАВ — стрийко
ІРЕНА — тета
ІРИНА ДУБАС з синами — тета
Ближча і дальша Родина

Просимо про молитви за спокій душі Покійного.

Надія Світлична...

(Продовження зі стор. 1)

Зібрання-лекцію відкрив голова Об'єднання Українців Кергонксону і околиці д-р Олег М. Волянський, привітавши отця-пароха д-р Богдана Волошина і о. Володимира Білинського та коротко накресливши сильветку прелеґентки Н. Світличної.

З великою дозою скромности вже на вступі свого слова Н.Світлична зауважила одну дуже характерну річ, якою „видворені" українські дисиденти в Америці відрізняються від „видворених" із СССР російських чи жидівських дисидентів. Найсильніші інтелектуально українські дисиденти не побачили волі, всі ті, що могли б тут, по цей бік океану, „робити погоду". Не випустили за кордон із СССР ані Чорновола, ані Юрія Бадзя, ані Сверстюка, ані Лук'яненка, ані Стуса чи Калинців; ані Дзюбу, автора „Інтернаціоналізм чи русифікація?" і подібних, не кажучи вже про Ліну Костенко чи М. Брайчевського. Вона свідома того, що із обох Світличних, її брат тут би міг зробити незрівняно більше, ніж може зробити вона...

З росіянами зовсім інша річ — найсвітліші уми з дисидентів — усі тут. Українців випущено маленьку жменьку, тоді коли інших випущено — тисячі.

У 15-хвилинній розповіді про Групу Н.Світлична, віддавши шану і подяку Президентові Америки за проклямацію, розповіла теж про працю Закордонного Представництва УГГ і про голову його ген. Петра Григоренка; про те, як самовіддано, аж до замозаперечення, він працює для справи оборони національних і людських прав України та інших поневолених народів СССР, виконуючи, — здається з боку, — просто непосильний труд, забуваючи про відпочинок, хоч про це наказує лікар, про родину. Перед ним ось і тепер, в час відзначування шестиріччя УГГ, поїздка за поїздкою: тут і Вашінгтон, і Ню Йорк, і Олбані, і Чикаго, і Філядельфія та інші міста. Все це треба вкласти в 7-10 днів. Такий розклад виступів з доповідями міг би покласти додолу і молодшу й сильнішу людину. Але ген. Григоренко не відмовляється від праці, бо часу мало, а жниво велике. Часто-густо просить одного — автового транспорту, бо не легко 75-річному голові ЗП УГГ переїжджати з місцевости до місцевости самому загальними засобами транспорту, коли і часу витрачається багато на доїзд до летовищ, і мова тут англійська все ще справляє труднощі для старшої людини, яка лише пару років живе тут.

У другій частині зустрічі з Н. Світличною були питання і відповіді до неї про Гельсінкську Групу, про справи, яких прелеґентка не торкалася в своєму слові. Кільканадцять присутніх скористалися з можливости довідатися більше про політичних в'язнів, яких Н.Світлична знала особисто — це Горбаль, Чорновіл, Лесів, Антонюк, Красівський та інші, — і запитали її думку, що громада може робити для допомоги ув'язненим.

На це Н.Світлична відповіла, що потрібна насамперед моральна підтримка, моральна допомога, що дасть їм відчути, що вони не осамітнені, що їхня жертва не пропала даром, що ними хтось турбується. Загально громада має знати і про матеріяльну допомогу, що, хоч в обмеженій кількості, але йде в Україну для родин політичних в'язнів. Добре писати в'язням особисто листи і листівки, хоч тут натрапляється на труднощі, бо адреси в'язнів тасують, як карти, і не завжди в'язень ще там перебуває, куди звідси скеровується листи чи листівки. Для листування із в'язнями були вже і будуть тепер подані усучаснені адреси. ЗП УГГ має замір подати найновіші інформації про тих політичних в'язнів, про яких відомо. Був деякий матеріял поміщений у щоденнику „Свобода" і в „Українському Тижневику" та в іншій періодиці. Зокрема в „Свободі", — казала Н.Світлична, — такі сторінки опрацьовує д-р Ніна Строката-Караванська.

Світовий Конгрес Вільних Українців зі свого боку мав видати в останніх днях брошуру про УГГ, якої вона, щоправда, ще не бачила. Щодо допомоги для Закордонного Представництва, то потрібні перекладачі, які перекладали б на англійську мову самвидавні матеріяли; треба і друкувати на машинці, або фондів, щоб заплатити за такий труд кому іншому, та на інші видатки. І взагалі поле прикладання рук велике — аби охота. І з легеньким начебто докором повернулася Н.Світлична до розкладу поїздок голови ЗП УГГ, якому потрібно ось було, наприклад, водія авта для подорожі до Вашінґтону. Таких служб багато і добровольці придалися б.

Чи знають в Україні про дисидентів? — Відповідь: поверхово знають, але тільки з радіо, бо закордонні періодики туди не доходять. Інформації по радіо дуже успішні, тому і вона не занедбує цієї ділянки, посилаючи свої програми через „Голос Америки" чи „Радіо Свободу". В Україні добре знають про дисидентів тільки близькі до дисидентів люди - їхні рідні. Це дуже вузьке коло, бо переслідування дуже жорстокі, і героями можуть бути не всі. Але рух все таки продовжується. Ось вона сама у постійному зв'язку з деякими правозахисниками, які мають зв'язки з Краєм. Тепер сюди доходять вісті про особливі переслідування віруючих в Україні; трагічна доля і тих дисидентів, які вже відбули свої тюремні строки. Більшість або майже всі вони заарештовуються знову під якимсь претекстом, переважно на підставі фальшивого кримінального звинувачення.

На закінчення Н.Світлична закликала кергонксонців їхати в Ню Йорк на демонстрацію під Об'єдданими Націями, кажучи, що хоч це і будній день (це було 9-те листопада), зате ОН якраз при праці. Туди вибиралися не тільки українці, але і представники інших Гельсінкських груп, з якими Н.Світлична як і ген. П.Григоренко співпрацюють для користи загальної справи.

Було ще багато інших запитів і вичерпних відповідей, після чого голова Об'єднання Українців Кергонксону і околиці подякував прелеґентці від імени усієї громади. Тут, на пропозицію проф. Андрія Бараника, проведено збірку на потреби ЗП УГГ, що дала понад 150 долярів, які вручено прелеґентці з подякою за її приїзд, бо Н.Світлична відмовилась від гонорару для неї особисто, хоч той недільний день для неї був дванадцятигодинним „робочим днем": вона виїхала з дому — використовуючи наявний транспрот, — о 8-ій годині ранку, а повернулася додому, до родини, о 8-ій годині вечора.

Заохочена громада Кергонксону і околиці перевела акцію писання вдячних листів до президента Роналда Реґена, які і були вислані звідси того самого дня і наступного до Білого Дому. До Президента вислано вже 52 листи.

Еліта...

(Продовження зі стор. 2)

ють. У світі панує пересічність із своїми страшними законами і вигуки „розпни" чути досить часто.

Еліта не має здібности мімікрії, тому нищити її дуже легко, а витворити — нелегко.

Один дотепний американець вирахував, що в Атенах за часів Перікла, жило біля двохсот інтелектуалів, себто один інтелектуал припадав на 1,500 мешканців.

У ЗСА є біля двох мільйонів інтелектуалів, або один інтелектуал на 200 менканців. Тому не дивно, що 80 відсотків наукового поступу за останні десятиліття належить американцям. Думання у ЗСА має будучність. Воно обернулося у своєрідний промисл, про що свідчать „фабрики думання".

Поняття інтелектуал інколи збігається з поняттям еліти. Кого в ЗСА називають інтелектуалами? Свого часу тижневик „Тайм" висловив думку, яка не була заперечена, а саме критерії у тій справі підлягають змінам в залежності від традиції та звичаїв.

Письменників чомусь інтелектуалами не вважають, навіть таких як Гемінґвей та Фокнер. Але інтелектуалами вважають літературних критиків.

Від еліти, від інтелектуалів, люди мають підстави очікувати відповіді на питання як управляти світом і що робити із справді шаленим поступом в науці, як буде виглядати завтрішній світ і місце людини в ньому, оточеній компютерами і роботами.

На земній кулі постійно виникають конфлікти, з якими не може впоратися дипломатія і політика. Вжиття військової сили не помагає. Тут до голосу мають прийти інтелектуали — антропологи, соціологи. Вчених того профіля, себто антропологів і соціологів вживає Пентагон, поза крайньо лівими. Такі інтелектуали звичайно працюють з обов'язуючою офіційною політичною лінією.

Величезний розвиток суспільних і політичних наук викликав неактивність конвенціонального апарату політично-адміністративного. Ніхто не знає як розладувати суспільно технологічні революції і неясно як військово-політичну силу перетворити для міжнародного устабілізування. Тут до голосу приходять інтелектуали, які не наказують, а радять.

Взаємовідносини поміж інтелектуалами і владою у Совєтському Союзі — тема інша. Але в Польщі — перед теперішнім станом — витворено новий термін — „політологія". Це нова назва ідеології, що єдина зобов'язує. Завданням політологів у Польщі є боротьба з революціонізмом та буржуазними впливами, боротьба з поступовою думкою та спроба реформ. Як наслідок інтелектуали відходять від партії і від політики.

У ЗСА та інших країнах Заходу соціологією займаються найбільш здібні люди. В комуністичних країнах політологія — центр опортуністів та аматорів легкого хліба, апаратчиків. Часто можна почути думку, що інтелектуалів легко можна купити. В ЗСА тисячі інтелектуалів працюють для Уряду та армії і тисячі перебувають в опозиції. При неможливості мати свою думку соціологія обертається в політологію. За своєю природою інтелектуал — завжди ревізіоніст, він за ревізію минулого. Відомі приклади — Маркс і Айнштайн. Де ревізіонізм злочин — там інтелектуал не має голосу. Але від великої кількости інтелектуалів у суспільстві політики Заходу попадають у розпуку. Таким суспільством трудно керувати.

Відбувся...

(Продовження зі стор. 1)

Йорку на концерті у 90-річчя Патріярха Йосифа. Вона відспівала пісню „Горить моє серце" О. Білаша і дві арії з опер Россіні і Ґуно. Далі бас-баритон Андрій Добрянський відспівав арію з опери Д. Бортнянського „Син Суперник", арію із „Тараса Бульби" М. Лисенка і, як звичайно, зі знаменитим відданням комізму пісню Я. Степового до слів С. Руданського. Співакам-солістам вміло акомпаньювали Т. Гриньків і Юліяна Осінчук.

Після короткої перерви виступив Юліян Китастий, молодий директор Школи Бандуристів і перший інструктор гри на бандурі в університеті Ратґерс, який відспівав при супроводі бандури дві старі українські пісні, „Козацький плач" і „Думу про вдову і трьох синів". Молода солістка Гаркнесс балету в Ню Йорку, Мотря Случинська, відтанцювала три композиції для клярнету І. Стравінського. На жаль друга точка її програми відпала із-за недиспозиції її партнера. З великою увагою учасники концерту заслухали мистця українського слова Лідію Крушельницьку, що з питомим її чуттям передала поему „Сова" Т. Шевченка. Закінчила цю добірну програму піяністка Ю. Осінчук етюдом А.Штогаренка, балядою „Україна" Ф. Ліста і прелюдією Е-дур опус 7 Л. Ревуцького. Кожний її виступ, як акомпаньяторки і солістки, підкреслює помітну громадську і музичну зрілість, таке рідкісне сполучення у мистецьких одиниць. На закінчення вечора промовив коротко д-р Богдан Цимбалістий, президент Укранїського Музею, висловлюючи глибоку подяку і пошану усім виконавцям, що так щиро відгукнулися на заклик Музею та віддали свої таланти і час для побільшення фондів на нове приміщення. Він підкреслив також обов'язок української громади Ню Йорку показати українську культуру широким масам чужих і своїх відвідувачів, а тим і підтримати розбудову Українського Музею, що є одиноким на тому терені, який виконує це завдання.

Придбаймо...

(Продовження зі стор. 3)

Українці в діяспорі пожертвували на різні культурно-виховні й релігійні справи великі суми грошей. Я певний, що ніхто з них не збіднів і ще лишив дещо на добру і шляхетну ціль.

В цій надії Управа Музею кидає клич і заклик до придбання нового приміщення для УМН в Чикаґо. В цей спосіб ми належно і гідно вшанували б наших попередників і палких будівничих Музею, а рівночасно практично відзначили б 30-ліття існування цієї культурно-виховної установи на терені Чикаґо.

Еміліян Басюк

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ВАСИЛЬ РОМАНЮК, член УНС Відд. 238-го ім. Є.Коновальця в Бостоні, Масс., помер 16-го жовтня 1982 року на 90-му році життя. Нар. 1891 року в Україні. Членом УНС став 1934 року. Залишив у смутку дочку Марію Ґульську, синів Михайла і Володимира, 11 внуків і 8 правнуків. Похорон відбувся 16-го жовтня 1982 року на цвинтарі „Мавнт Гоуп" в Бостоні, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!
Анна Ремик, секр.

СТАНИСЛАВА ГРЕБЕНЯК, член УНС Відд. 204-го ім. А. Гончаренка в Ню Йорку, Н.Й., померла 18-го жовтня 1982 року на 85-му році життя. Нар. 1898 року в Калуші, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила в смутку доньку д-р Ірену Гребеняк. Похорон відбувся 22-го жовтня 1982 року на цвинтарі „Кальварія" на Квінсі, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Мирон Заліпський, секр.

КИПРІЯН СТАСЮК, член УНС Відд. 200-го Т-ва „Вільна Україна" в Озон Парку, Н.Й., помер 24-го жовтня 1982 року на 79-му році життя. Нар. 1904 року в Поморянах, пов.Золочів, Україна. Членом УНС став 1928 року. Залишив у смутку дружину Пазю, дві дочки Любу і Надю, двох внуків Михайла і Стефана, двох братів Платона і Володимира, та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі Оливна Гора в Маспеті, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Іван Пригода, секр.

ДМИТРО РАДІЄВСЬКИЙ, член УНС, Відд. 385-го Т-ва „Запорожська Січ" в Міннеаполісі, Мінн., помер 3-го листопада 1982 року на 67-му році життя. Нар. 1915 року в Суковальцях, пов. Сянок. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Ольгу, дочку Марусю і зятя Йоана Еґер. Похорон відбувся 6-го листопада, 1982 року на цвинтарі „Ґетсеманія" в Міннеаполісі, Мінн.

Вічна Йому Пам'ять!
Мирон Крамарчук, секр.

СОФІЯ З ҐУҐЛЕВИЧІВ ОЛЕСНИЦЬКА, член УНС і колишня секретарка Відд. 27-го Т-ва „Орлик" в Нюарку, Н.Дж., померла 6-го листопада 1982 року на 89-му році життя. Нар. 24-го грудня 1893 року в Україні. Членом УНС стала 1951 року. Залишила в смутку синів: Остапа з дружиною Славою, Юрія з дружиною Люциною і Ігоря, синову Іку, вісім внуків і вісім правнуків і велику рідню в ЗСА, Австралії, Канаді та Европі. Похорон відбувся 10-го листопада 1982 року на цвинтарі „Еверґрін" в Елізабеті, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Р.Лапичак, секр.

● РОЗШУКИ ●

ПРОШУ, поможіть мені відшукати мого рідного дядька — ВАСИЛЕЦЬ АФАНАСІЙ, син Митрофана і Марії з дому Б..ЕНКО. Нар. 1911 р. в хуторі Касяни, Милоградівської сільради, Чутовського р-ну, Полтавської обл., в Україні. Пошукує племінниця Анна Василець. Прошу повідомити нас на таку адресу: Rev. JOHN ZINCHYK
46 Gladstone Avenue
London, Ont. Canada N5Z 3R1
Tel.: 1-(519) 686-7333